

MUSIQUE POPULAIRE ARMÉNIENNE
NOUV. SÉRIE CAHIER VII.

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԱԺՅՏՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԸԱՐ. ՏԵՏՐ Է.

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ
ԵՒ
ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ

ՀԱԻԱՔԵՑ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿԵՑ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

CHANTS DE MARIAGE (CHŒURS A CAPELLA) ET CHANSONS DIVERSES
RECUEILLIS ET HARMONISÉS PAR LE RÉV. P. KOMITAS
ÉDITION
DU COMITÉ DES AMIS DU RÉV. P. KOMITAS - 15, RUE JEAN-GOUJON - PARIS (8e)
1937

4-68

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԱԺՅՏՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԸԱՐ. ՏԵՏՐ Է.

*Հայկական Ժողովրդական
Երաժշտություն
Հայկական Երաժշտություն*

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ
ԵՒ
ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ

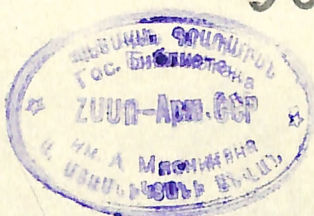
ՀԱՒԱՔԵՑ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿԵՑ
ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

6 CHANTS DE MARIAGE • CHŒURS A CAPELLA • 7 CHANSONS POPULAIRES
RECUEILLIS ET HARMONISÉS PAR LE RÉV. P. KOMITAS
ÉDITION
DU COMITÉ DES AMIS DU RÉV. P. KOMITAS — 15 RUE JEAN-GOUJON. PARIS —
1937

(101-ukh)

533 ukh

q-

2002

29111-63

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայ ժողովուրդը ցաւն ունեցաւ կորսնցնելու, տարի մը առաջ, իր ազգային երաժշտութեան մեծ վարպետը, Կոմիտաս վարդապետը, վախճանած՝ Վիլիսիֆի հիւանդանոցին մէջ ուր կը գտնուէր աւելի քան տասերկու տարիէ ի վեր: «Կոմիտասեան Յանձնաժողովը», որ կազմուեցաւ մեծանուն հիւանդին խնամածութեան եւ անոր անտիպ գործերուն հրատարակման համար հարկաւոր եղած գումարները հաւաքելու նպատակով, որոշած է իր գոյութիւնը պահպանել մինչեւ որ կարենայ հրատարակել վարպետին այն բոլոր ձեռագիրները զոր իր տրամադրութեան տակ ունի:

Հարսանեկան երգերու շարքը, որ ներկայ տետրին առաջին կէտը կը կազմէ, գտնուեցաւ ողբացեալ Կոմիտաս վարդապետի սեւագրութեանց գրպանի տետրիկներուն մէջ որ վերջերս զրկուեցան մեր Յանձնաժողովին, տետրիկներ որ կը պարունակեն ճօթագրութիւններ բազմաթիւ հայ ժողովրդական երգերու, զորոնք ինքն իսկ հաւաքած ու գրի առած է եւ որոնցմէ ոմանց կ'ընկերանան դաշնակման փորձեր:

Մենք գտնեցինք որ այս տետրին երկրորդ կէտը կը կազմեն, կը պարտինք Օր-Մարգարիտ Բաբայեանին որ օրինակած է զանոնք, 1911ին, Կոմիտաս վարդապետի ձեռագիրներուն վրայէն, վարպետին ներկայութեանը: «Մահաց Միբղէ»ն Կոմիտաս վարդապետ ինքն իսկ այդ օրինակութեանց հաւաքածուն վրայ իր ձեռքով աւելցուցած է 1914ին: Այդ բոլոր երգերը, զոր Կոմիտաս վարդապետ գրի առած ու դաշնակած է եւ զոր Օրիորդ Բաբայեան իր օրինակութիւններով պահպանած է, աւելի ուրուագիծներ են քան լիակատար դաշնակման էջեր. բայց նոյն իսկ իբր ուրուագիծ, այդ էջերը մեծապէս շահեկան են. անոնք վարպետին կնիքը կը կրեն եւ արժանի էին հրատարակուելու:

Հարսանեկան երգերու օրինակումը վարպետին ձեռագիրներուն վրայէն՝ կատարուեցաւ ձեռամբ Պ. Վարդան Սարգսեանի, որ, ինչպէս ամէն ոք գիտէ, Կոմիտաս վարդապետի լաւագոյն աշակերտներէն մին է: Ան նոյնութեամբ վերարտադրած է եղանակներն ու դաշնակումները այնպէս ինչպէս գտած է: Կոմիտասի տետրակներուն մէջ, եւ աւելցուցած է միայն՝ 1) երանգանիշերը, 2) արտայայտութեան տարազներն ու չափացուցական թիւերը:

Վարպետին տետրակներէն՝ որ հին կը թուին՝ կատարուած սոյն օրինակութեանց մենք կցեցինք այս դաշնակումած հարսանեկան երգերուն տարբերակները, ինչպէս որ Կոմիտաս վարդապետը զանոնք երգել կուտար իր Պոլիս գտնուած միջոցին:

Ներկայ հաւաքածուի տպագրութեան ծախքերուն մէկ մասը հոգացինք այն 1300 ֆրանքի գումարով զոր «Մարտէյի Հայ Երաժշտական Միութիւն»ը նուիրեց կամ հաւաքեց Կոմիտասի անտիպ գործերու հրատարակման յատկացուելու համար. ծախքերու մնացորդը հոգացինք 1545 ֆրանքի գումարով մը, հատոյթ՝ նուագահանդէսի մը զոր Պէյրութի «Գուսան» երգչախումբը տուեր էր ղեկավարութեան տակ Կոմիտասի ընտիր սաներէն մէկուն, Պ. Կանաչեանի, որ այդ գումարը մեզի զրկեց վարպետին անտիպ էջերուն հրատարակման յատկացուելու համար: Մեր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք՝ մեզի ընծայուած աշխատակցութեան այս նիգին համար՝ Պէյրութի այդ հայ երգիչներու շահեկան խումբին, ինչպէս եւ Մարտէյի Երաժշտական Միութեան, որ իր կարելին ըրաւ մեր հրատարակած Կոմիտասեան էջերու տարածման համար եւ երեք տարի առաջ մեզի զրկեց կարեւոր գումար մը՝ զոր հաւաքածուի մը տպագրութեան գործածեցինք:

Փարիզ, 26 Նոյեմբեր 1936

ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ՅԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎ

2013

PRÉFACE

Le peuple arménien a eu la douleur de perdre, il y a un an, le grand maître de sa musique nationale, le Rév. Père Komitas, décédé à l'asile de Villejuif, où il se trouvait, atteint d'une maladie mentale incurable, depuis plus de douze ans. Le « Comité des Amis du R. P. Komitas », qui a été constitué dans le but de recueillir les fonds nécessaires à l'entretien de l'illustre malade et à l'édition de ses œuvres inédites, a décidé de prolonger son existence jusqu'à ce qu'il ait publié tous les manuscrits du maître qu'il a à sa disposition.

La série de chants de mariage, qui forme la première moitié du présent cahier, a été trouvée dans de petits carnets de brouillons du regretté Père Komitas, qui ont été récemment envoyés à notre Comité, carnets qui contiennent des notations de nombreux chants populaires arméniens recueillis et transcrits par lui et dont quelques-uns sont accompagnés d'essais d'harmonisation.

Pour les *scilicet*, nous les devons à Mademoiselle Marguerite Babaïan qui, en 1911, les a copiés d'après des manuscrits du Père Komitas, en présence du maître. La « Cantilène du Seigneur de Mogk » a été ajoutée, en 1914, à ce recueil de copies, par le Père Komitas lui-même. Tous ces chants transcrits et harmonisés par le Père Komitas et que Mademoiselle Babaïan nous a conservés par ses copies, sont des esquisses plutôt que des pages d'une harmonisation achevée; mais comme esquisses, ces pages sont d'un grand intérêt, elles portent la marque du maître et méritaient d'être publiées.

Les chants de mariage ont été transcrits d'après les carnets du maître, par M. Wartan Sarxian, qui est, comme on le sait, un des meilleurs disciples du Père Komitas. Il a reproduit les mélodies et les harmonisations telles qu'il les a trouvées dans les carnets et n'y a ajouté que 1° les nuances, 2° les termes d'expression et de mouvement.

A ces copies faites d'après les carnets qui semblent anciens, nous avons ajoutés quelques variantes de ces chants de mariage harmonisés, telles que le Père Komitas les faisait chanter pendant son séjour à Constantinople.

Une partie des frais d'impression du présent recueil a été couverte par la somme de 1300 francs que l'« Union Musicale Arménienne de Marseille » a souscrite ou recueillie pour être affectée à l'œuvre de publication des pages inédites de Komitas. Le reste des frais a été couvert par la somme de 1545 francs, recette d'un concert donné par la chorale « Koussan » de Beyrouth sous la direction de M. Ganatchian, un des disciples distingués du Père Komitas et qui nous a envoyé cette somme pour être utilisée à la publication de pages inédites du maître. Nous remercions de cet effort de collaboration l'intéressant groupe de jeunes chanteurs de Beyrouth, ainsi que l'Union Musicale Arménienne de Marseille, qui nous a déjà envoyé il y a trois ans une somme importante, avec laquelle nous avons publié un recueil, et qui a fait son possible pour contribuer à la diffusion des pages inédites du Père Komitas, publiées par notre Comité.

LE COMITÉ DES AMIS DU PÈRE KOMITAS.

Paris, 26 Novembre 1936.

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԵՐԳԵՐ CHANTS DE MARIAGE

№ 1. ՓԵՍԻՆ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ – LA TOILETTE DU MARIE

Allegretto amabile ♩ = 108

Աւարտի եւ յօժար

mf

Tenori I

Tenori II

Մեր թագ - ւո - ըն

Mer tag - vo - rin

ինչ պի - տի.

inch pi - ti?

Մի քա - թան շա - - -

Mi ka - tan sha - - -

Մեր թագ - ւո - ըն

Mer tag - vo - rin

ինչ պի - տի.

inch pi - ti?

պիկ պի - տի.

pik pi - ti.

Մի քիր - ման գո - - - տիկ պի - տի.

Mi kir - man go - - - tik pi - ti.

ինչ պի - տի.

Inch pi - ti?

Soprani

Alti

Մեր թագ - ւո - ըն

Mer tag - vo - rin

ինչ պի - տի.

inch pi - ti?

Մի ջուխտ լաւ գուլ - -

Mi zouig lav goul - -

Մեր թագ - ւո - ըն

Mer tag - vo - rin

ինչ պի - տի.

inch pi - ti?

պա պի - տի.

pa pi - ti.

Մի ջուխտ լաւ կօ - - շիկ պի - տի.

Mi zouig lav ko - - shik pi - ti.

ինչ պի - տի.

Inch pi - ti?

№ 2. ՄԱՂԹԱՆՔ – SOUHAITS

Maestoso - Հանդիսաւոր $\text{♩} = 54$

mp

Tenori

Գա - ցէք բե - րէք, թագ - - - - - լո - րա - մէր,

Ga - tsek bé - rek tag - - - - - vo - ra - mer,

p

Bassi I

Գա ցէք.

Ga tsek.

mp

Bassi II

Գա - ցէք բե - րէք, թագ - - - - - լո - րա - մէր,

Gra - tsek bé - rek tag - - - - - vo - ra - mer,

Որ գայ նրստէ դար - - - - - պաս ա - նէ, Ծըն - րիկ գար - նէ

Vor ga nes - té dar - - - - - pas a - né Dsen - rik zar - né

Բե - րէք.

Bé - rek. Dsen - rik zar - né

Որ գայ նրստէ դար - - - - - պաս ա - նէ.

Vor ga nes - té dar - - - - - pas a - né

սուրբ - սե - դա - նին, Հրա - մէ բա - րին մեր թագ - լո - րին:

sourb sé - gha - nin, Hra - mé ba - rin mer tag - vo - rin.

սուրբ - սե - դա - նին, Հրա - մէ բա - րին

sourb sé - gha - nin, Hra - mé ba - rin

Մեր թագ - լո - րին:

Mer tag - vo - rin.

mf

Alti

Աստ - ուած շնոր - հաւոր ա - նէ:

Ast - vats shno - ra vor a - né,

mp

Գա - ցէք բե - րէք

Ga - tsek bé - rek,

Tenori

Գա - ցէք,

Ga - tsek,

Bassi I. II.

Գա - ցէք բե - րէք

Ga - tsek bé - rek

A. *թագ - - լո - րա հէր, Որ գայ նրա տէ գար - - պասսա - նէ,*
tag - - vo - ra her, Vor ga nes té dar - - pas a - né,

T. *Բե - րէք.*
Bé - rèk,

B. *թագ - - լո - րա հէր, Որ գայ նրա տէ գար - - պասսա - նէ*
tag - - vo - ra her, Vor ga nes té dar - - pas a - né,

A. *mf* *Ծընրիկ գարնէ սուրբ սե - դա - նին, Հրամէ բարին մեր թագւո - լին:*
Dsen - rik zar né sourb - sé - gha - nîn, Hra mé ba rîn - mer tag vo - rîn.

T. *mf* *Ծընրիկ գար - նէ - սուրբ - սե - դա - նին, Հրամէ բա - րին:*
Dsen - rik zar - né - sourb - sé - gha - nîn, Hra mé ba rîn

B. *Մեր թագւո - լին:*
Mer tag - vo - rîn.

Soprani *mf* *Աստ - ուած չնոր հա - լոր ա - նէ:* *mp* *Գա - ցէք բե - րէք,*
Ast - vats shno - ra - vor a - né. Ga - tsek bé - rèk,

Alti *p* *Գա - ցէք,*
Ga - tsek,

Tenori *UNIS.* *Գա - ցէք բե - րէք -*
Ga - tsek bé - rèk -

S. *Կա - քաւ քա - րէն, Որ գայ նրա տէ մը - - տիկ ա - նէ*
Ka - kav ka - ren, Vor ga nes té me - tik a - né,

A. *Բե - րէք,*
Bé - rèk,

T. *Կա - քաւ քա - րէն, Որ գայ նրա տէ, մը - - տիկ ա - նէ,*
Ka - kav ka - ren, Vor ga nes té me - tik a - né,

mf

Մըն-կիկ դը-նէ, սուրբ սեղա-նին, Աս'ծուբա-րին, մեր թագւո-րին: —
 Dsen - kik de - né, sourb sé - gha - nín, As - tsou.ba - rín, mer tag - vo - rín. —

Մըն-կիկ դը-նէ, սուրբ սեղա-նին, Աս'ծուբա-րին: —
 Dsen - kik de - né, sourb sé - gha - nín, As - tsou.ba - rín. —

Մեր թագւո-րին: —
 Mer tag - vo - rín. —

№ 3. Աղօթք — BÉNÉDICTION

Grave religioso Լուրջ՝ գոհաբանական $\text{♩} = 76$

Soprani *f* $\frac{11}{4}$ $\frac{12}{4}$
 Օրհնեալ բա-րե-րար — Աստուած, Կամքն օրհ - նեալ մեր ա-րա-րո-ղին,
 Orh - nial ba - ré - rar — Ast - vads Kamkn orh - nial - mer a - ra - ro - ghin

Alti *f* $\frac{11}{4}$ $\frac{12}{4}$
 Օրհնեալ Կամքն օրհ - նեալ,
 Orh - nial Kamkn orh - nial,

Tenori *f* $\frac{11}{4}$ $\frac{12}{4}$
 Օրհ - նեալ — Աստ - ուած:
 Orh - nial Ast - vads.

Bassi *f* $\frac{11}{4}$ $\frac{12}{4}$
 Օրհնեալ Կամքն օրհ - նեալ մեր ա-րա-րո-ղին,
 Orh - nial Kamkn orh - nial - mer a - ra - ro - ghin

Զու-գեցինք, հա! — թամա-մե - ցինք, զիսան ի վը - րէն — բազ-մե-ցու - ցինք:
 Zu - gué - tsink, ha! - ta - ma - mé - tsink, zachn i ve - ren — baz - mé - tsou - tsink:

Թամա-մե - ցինք, զիսան ի վը - րէն — բազ-մե-ցու - ցինք:
 ta - ma - mé - tsink zachn i ve - ren — baz - mé - tsou - tsink

Զու-գե-ցինք, հա! — թամա-մե - ցինք:
 Zu - gué - tsink, ha! - ta - ma - mé - tsink.

Զու-գե-ցինք, հա! — թամա-մե - ցինք, զիսան ի վը - րէն — բազ-մե-ցու - ցինք:
 Zu - gué - tsink ha! - ta - ma - mé - tsink zachn i ve - ren — baz - mé - tsou - tsink

Nº 4. ՓԵՍԻՆ ԳՈՎԻՐԷ – LOUANGE DU NOUVEAU MARIÉ

Nobile con alterezza ♩ = 84

Ազնուական ու հպարտ

mf

Soprani

Մեր թագւորն էր — խաչ, — — — — — Հա-յոց խաչ ու — մաչ,
Mer tag_vorn er — khach, — — — — — Ha_yots khach ou — mach,

mf

Alti

Մեր թագւորն էր — խաչ — — — — — Հա-յոց խաչ ու — մաչ,
Mer tag_vorn er — khach, — — — — — Ha_yots khach ou — mach,

mf

Tenori

Մեր թագւորն էր — խաչ — — — — — Հա-յոց խաչ ու — մաչ — — — — — DIV.
Mer tag_vorn er — khach, — — — — — Ha_yots khach ou — mach, — — — — —

mp

Bassi

Մեր թագւորն էր — խաչ, — — — — —
Mer tag_vorn er — khach, — — — — —

f

Պր - սակն էր կար - միր, — — — — — Ա - րեւն — էր կա - - նաչ:
Pe - sakn — er kar - mir, — — — — — A - rèvn — er ka - - nach.

f

Պր - սակն էր կար - միր, — — — — — Ա - րեւն — էր կա - - նաչ:
Pe - sakn — er kar - mir, — — — — — A - rèvn — er ka - - nach.

f

Պր - սակն էր կար - միր, — — — — — Ա - րեւն էր կա - - նաչ:
Pe - sakn — er kar - mir, — — — — — A - rèvn er — ka - - nach.

f

Պր - սակն էր կար - միր — — — — — Ա - րեւն էր կա - - նաչ:
Pe - sakn — er kar - - mir, — — — — — A - rèvn er ka - - nach

2. Մեր թագւորն էր խաչ
Խաչվառ խաչ ու մաչ,
Զիւղն էր հրեղէն
Թագւորն էր վրդէն:

2. Mer tagvorn er khach
Khachvar khach ou mach.
Dsioukn er hreghen
Tagvorn er veren.

Nº 5. ԿՍՏՈՒՆ — BADINAGE

Scherzando Կասսկեյով $\text{♩} = 84$

Soprani

Alti

Tenori

Bassi

f Scherzando Կասսկեյով $\text{♩} = 84$

էն դի - զան պետ պետ դի - զան, տե - սէք էն որն է.

En di - zan pet pet di - zan, té - sek èn vorn é?

f con grazia - նուզմի

mf

էն դի - զան պետ պետ դի - զան գե - ղին սէսներն է.

En di - zan pet pet di - zan gué - ghin res nern é.

p

էն ա - րեւ երկնուց ա - րեւ

En a - rev erk nouts a - rev

mf con alterezza - նպրս

էն ա - րեւ երկնուց ա - րեւ մեր - թա գաւորն է.

En a - rev erk - nouts a - rev - mer - ta - ga - vorn é.

p

տե - սէք էն որն է,

té - sek èn vorn é?

elegante - սուսկւսկան

էն լու - սին ամ - պի - թի տակ տե - սէք էն որն է,
En lou - sin am - pé - ri tak té - sek èn vorn é?

mf con tenerezza - գորովագին

էն լու սին ամ - պի - թի տակ
En lou - sin am - pé - ri tak -

f հեղեղով

Ճընճըղ - ներ ճըլ - ուր - լա - լէն, տե - սէք էն որն է,
Djendjagh - ner djel - ve - la - len té - sek. èn vorn é?

p

մեր թագու հին է,
mer ta - gou - hīn é.

con spirito - արամիս

Ճընճըղ - ներ ճըլ - ուր - լա - լէն մեր տի - թագուքն է,
Djen .djagh - ner djel - ve - la - len mer ti - ra - tsoukn é.

N° 6. ՇՈՒՐՁՊԱՐ - RONDE

Fresco giocoso Թարս մ ծիծղուսի ♩=100

Soprani
 Թագ - ւո-րի մէր դուս ա-րի Տես քե ինչեր ենք բե-րե,
 Tag - vo-ri mër dous a-ri Tès ké in-cher enk bé-ré,

Alti
 Թագ - ւո-րի մէր դուս ա-րի Տես քե ինչեր ենք բե-րե,
 Tag - vo-ri mër dous a-ri Tès ké in-cher enk bé-ré,

Tenori
 Թագ - ւո-րի մէր դուս ա-րի Տես քե ինչեր ենք բե-րե,
 Tag - vo-ri mër dous a-ri Tès ké in-cher enk bé-ré,

Bassi
 Թագ - - ւո - - րի մէր ինչ ենք բե - - րե,
 Tag - - vo - - ri mër inch enk bé - - ré,

2. Թագւորի մէր դուս ա-րի,
 Տես քե ինչեր ենք բե-րե,
 Թագւորի մէր դուս ա-րի,
 Քե տախտ աւրող ենք բե-րե:

2. Tagvori mer dous ari,
 Tes ké incher enk béré,
 Tagvori mer dous ari,
 Ké dahd avlogh enk béré.

3. Թագւորի մէր դուս ա-րի,
 Տես քե ինչեր ենք բե-րե,
 Թագւորի մէր դուս ա-րի,
 Քե զըլուխ զըմբող ենք բե-րե:

3. Tagvori mër dous ari,
 Tes ké incher enk béré,
 Tagvori mer dous ari,
 Kè gueloukh dembogh enk béré.

ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ
CHANSONS DIVERSES

Nº 1. *ԵՍ ԱՂՋԻԿ ԵՄ* – JE SUIS UNE JEUNE FILLE

Simplice - Պարզունի $\text{♩} = 96$

Simplice - Պարզուկ ♩ = 96

Canto / Piano
Es agh ——— djig èm her chou — —— nim, vay!

lé lé lé, ——— lé lé lé, ——— lé lé lé lé lé, Mi ser — ta tsav

ter chou — nim vai! ——— lé lé lé, ——— lé lé lé, ——— lé lé lé.

Nº 2. ԱՄՊԵԼ Ա ԿԱՄԱՐ ԿԱՄԱՐ - LES NUAGES COUVRENT LE CIEL

Largo legato, con desiderio ♩ = 84

Հնդարանկ ու սրբ, կարոսով

Canto

Piano

p

Ամ-պել ա կա-մար, կա-մար,
Am-pèl a ka-mar, ka-mar,

mf

Մէկ-քի նրդ ոս - - կէ քա - - մար, Եո-թը տա-րի - - պահ-պա - - նէ-հար ջան,
Mech-ki ned vos - - ké ka - - mar, Yo-te ta-ri - - pah-pa - - né-yar-djan,

Red.

Բո-ջի - - վան ջա - - նի-հա-մար: Եար ջան քո քո - - յիդ մեռ - - նեմ -
Ko-dji - - van dja - - ni-ha-mar. Yar djan ko bo - - yid mer - - nem -

Red.

Սիրու-նիկ ոս - - լիդ մեռ - - նեմ հար ջան, Ա-շուն-է-կաւ քե կառ-նեմ:
Sirou-nik so - - lid mer - - nèm yar djan, A-shoun - é - kav ké kar-nèm.

m.g.

Red.

m.g.

Red.

Nº 3. ՈՂԲ ՍՊԱՆՈՒԱԾԻ ՎԵՐԱՅ - LAMENTATION

Allegro sostenuto con affetto ♩ = 92

Առողջ ու սերս, վախճող

Canto

Piano

f

Վար - դե - ւանն հ - - - լաւ դա - շը - - - Ծա - րու - թին դը - -
 Var - dé - van né - - - lav - gha - she - - - Ha - rou - tın de - -

f

րին նա - շը, Խա - բար տա - րէք - բա - բա - շին, Թա - փե - լէն դու - -
 rin na - she, Kha - bar ta - rek - ba - ba - shın, Ta - pé - - lén dou - -

f

աբ - բա - - շը, Այ - սարեբ Սարեբ, սա - րեբ - -
 re - ba - - she, Aï! sa rër. Sa - rer sa - rer - -

Largo - Բնորոշ

pp *con duolo - խղճալով*

այ - սա - - րեբ 7 Խեղճ - բա - բա - շը - - լա - լիս է -
 aï! sa - - rër, Vaï - ba - ba - she - - la - lis é - -

m.g.

Largo - Բնորոշ

Nº 4. ՏՈՒՆ ԱՐԻ LE CIEL EST COUVERT DE NUAGES

Allegretto sostenuto Աղյուսք ու սուր 72

Canto *mp*

Ամ - պել — ա — ձսուն — չի — գա — — — լի, — Մըթնել — ա — տուն —
 Am - pèl — a — dsoun — chi - ga — — — li, — Met - n'èl — a — toun —

Piano *mp*

չի — գա — — — լի, — Հե — ու — ճա — նա — — — պար — չի — ա,
 chi - ga — — — li, — Hé - rou — dja - na — — — par - hi — a, —

8.

8.

8.

poco animato *f* ինչ առի ռդեր

Աչ — քե — — — ըս ըսուն — չի — գա — — — լի, — Կան չում եմ, կան չում եմ,
 Ach - ké — — — ris - koun — chi - ga — — — li. — Kan choum èm, kan choum èm, —

lento dolente *hurosni, Ժան*

a tempo *նախկին չափով*

rit. tenero *փառաբանչ. դուրադելով*

Եւր — ա — ըր — եւր — Մութն ըն — կաւ, տուն ա — ըր, — ա՛յ — ան — սիրտեար: —
 yar, a - ri — yar, — Moutn en - kav - toun a - ri, — aï - an - sirt - yar. —

* *Red.*

* *Red.*

№ 3. ԼՈՒՆԱԿԸ ՍԱՐԻ ՏԱԿԻՆ - LA LUNE DERRIÈRE LA MONTAGNE

Amoroso Միստրոս 66

Canto

Լուսնա - կը սա - րի տա - կին հար,

Lous na - ke sa - ri ta - kîn yar!

8

հար:

yar!

Եար նա նայ, — նայ նա նայ — նայ,

Yar na nai! — nai na nai! — nai!

նայ — նա նայ, — նայ — նա — նայ:

nai — na nai! — nai — na — nai!

Մա - մու - ր

Ma - mou - re

քա - րի տա կին հար:

ka - ri ta kîn yar!

Եար նա նայ — նայ նայ

Yar na nai — nai nai!

Piano

նայ — — — — — նայ նա նայ — — — — — նայ նա — — — — — նայ :
 naï! — — — — — naï — na naï! — — — — — naï na — — — — — naï!

Ես իմ եարին կարօտ եմ, եար, եար:
 Եար նա նայ, նայ նա նայ նայ,
 Նայ նա նայ, նայ նա նայ:
 Զան վարդ ու մանուշակին եմ:
 Եար նա նայ նայ նայ նայ,
 Նայ նա նայ նայ նա նայ:

Es im yarın karot ém, yar, yar.
 Yar na naï, naï na naï! naï!
 Naï na naï, naï na naï.
 Kan vard ou manouchakine yar!
 Yar na naï naï naï naï,
 Naï na naï naï na naï!

№ 6. ԳՈՒԹԱՆԻ ՀԱՅ ԵՄ ԲԵՐՈՒՄ — JE PORTE LE REPAS

Rustico - Գեղջուկ $\text{♩} = 76$

Canto

Piano

Գուժա - նը հաց — — — — — եմ բե — — — — — րում, Բե - րա - նը բաց — — — — — եմ բե — — — — — րում:
 Gou ta - ne hats — — — — — ém bé — — — — — roum, Bé - ra - ne bats — — — — — ém bé — — — — — roum.

Տես քեզ որ - քան — — — — — եմ սի — — — — — րում, Զու կը տապկած — — — — — եմ բե — — — — — րում:
 Tès kez vor - kan — — — — — ém si — — — — — roum, Dsou ke tap kats — — — — — ém bé — — — — — roum.

№ 7. ՄՈԿԱՅ ՄԻՐՁԷ CANTILÈNE DU SEIGNEUR DE MOKS

Tranquillo recitativo $\text{♩} = 52$

Խօսելով պատմելով, հաւելիս

Օրն — էր ուր — բաթ լուս — ի — շա — — բաթ,
Orn — èr our bat, Lous — i — sha — — bat,

Գեաշտ ա — բիր ենք — Մա — լա — քեա վէն, Թրդթիկ մ'է — կաւ — Զրդիրու քաղքէն
Giasht è — rir — ènk — Ma — la — kia — vèn, Tekhtik m'é — kav — Dje — zirou kah — ken,

Ա — ոին բե — բին — Մա — լա — քեա վէն Տը — ին ի ձեռն Մո — կաց միր — զէն,
A — rìn bé — rìn — Ma — la — kia — vèn, Te — vîn i dzérn Mo — katz mir — zèn,

Հա — զար ափ — սոսն — Մո — կաց միր — զէն:
Ha — zar ap — sos! Mo — katz mir — — zèn.

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

Ա.

ՓԵՍԻՆ ԱՐԴՈՒՋԱՐԴԸ

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի քաթան չապիկ պիտի:

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի մահուդ չուխայ պիտի:

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի մահուդ չալվար պիտի:

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի քերման գօտիկ պիտի:

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի ջուխտ լաւ գուլպայ պիտի:

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի ջուխտ լաւ կօշիկ պիտի:

Մեր թագուորին ի՞նչ պիտի:

Մի բուխար գըլխարկ պիտի:

Բ.

ՄԱՂԹԱՆՔ

Գացէ՛ք, բերէ՛ք թագուորամէր,
Որ դայ, նըստէ, դարբաս անէ,
Ծընկիկ զարկէ սուրբ սեղանին,
Հրամէ բարին մեր թագուորին:
Աստուած շնորհաւոր անէ:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք թագուորամամ,
Որ դայ, նըստէ, դարբաս անէ,
Ծընկիկ զարկէ սուրբ սեղանին,
Հրամէ բարին մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք թագուորապապ,
Որ դայ, նստէ, դարբաս անէ,
Ծընկիկ զարկէ սուրբ սեղանին,
Հրամէ բարին մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք թագուորաղբէր,
Որ դայ, նըստէ, դարպաս անէ,
Ծընկիկ զարկէ սուրբ սեղանին,
Հրամէ բարին մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք թագուորաքոյր,
Որ դայ, նըստէ, դարպաս անէ,
Ծընկիկ զարկէ սուրբ սեղանին,
Հրամէ բարին մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք թագուորաւոր,
Քառսուն քիսայ առնէ, բերէ,
Այս թագ դընէ, առնէ տանէ,
Բերէ բաշխէ մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք կռուներն ի չօլէն,
Որ դայ, նստէ, սէյրան անէ,
Ծընկիկ դընէ սուրբ սեղանին,
Աստծու բարին մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք բաղն ի դեօլէն,
Որ դայ, նստէ, սէյրան անէ,
Ծընկիկ դընէ սուրբ սեղանին,
Աստծու բարին մեր թագուորին:

Գացէ՛ք, բերէ՛ք կաքաւ քարէն,
Որ դայ, նըստէ, սէյրան անէ,
Ծընկիկ դընէ սուրբ սեղանին,
Աստծու բարին մեր թագուորին:

Գ.

ԱՂԹՔ

Օրհնեա՛լ բարեբար Աստուած,
Կամքն օրհնեա՛լ մեր արարողին.
Զուգեցինք, հա՛, թամամեցինք,
Զխաչն ի վըրէն բազմեցուցինք:

Դ.

ՓԵՍԻՆ ԳՈՎՔԸ

Մեր թագուորն էր խաչ,
Խաչվառ խաչ ու մաչ,
Պըսակն էր կարմիր,
Արեւն էր կանաչ:

Մեր թագուորն էր խաչ,
Խաչվառ խաչ ու մաչ,
Շապիկն էր կարմիր,
Արեւն էր կանաչ:

Մեր թագուորն էր խաչ,
Խաչվառ խաչ ու մաչ,
Զուխան էր կարմիր,
Արեւն էր կանաչ:

Մեր թագուորն էր խաչ,
 Խաչվառ խաչ ու մաչ,
 Շալվարն էր կապոյտ,
 Արեւն էր կանաչ :

Մեր թագուորն էր խաչ,
 Խաչվառ խաչ ու մաչ,
 Գօտին էր կարմիր,
 Արեւն էր կանաչ :

Մեր թագուորն էր խաչ,
 Խաչվառ խաչ ու մաչ,
 Գուլպան էր նախշուն,
 Արեւն էր կանաչ :

Մեր թագուորն էր խաչ,
 Խաչվառ խաչ ու մաչ,
 Մաշիկն էր կարմիր,
 Արեւն էր կանաչ :

2.

ՇՈՒՐՋՊԱՐ

Թագուորի մէր դուստ արի,
 Տես քե ինչե՛ր ենք բերե.
 Թագուորի մէր դուստ արի,
 Քե ջուր բերող ենք բերե :

Թագուորի մէր դուստ արի,
 Տես քե ինչե՛ր ենք բերե.
 Թագուորի մէր դուստ արի,
 Քե տախտ աւրող ենք բերե :

Թագուորի մէր դուստ արի,
 Տես քե ինչե՛ր ենք բերե.
 Թագուորի մէր դուստ արի,
 Քե կով կըթող ենք բերե :

6.

Կ Ա Տ Ա Կ

Էն դիզան բէտ բէտ դիզան, տեսէք էն ո՞րն է,
 Էն դիզան բէտ բէտ դիզան, գեղին ունեներն է :

Առիւծներ մըմըմուլէն, տեսէք էն ո՞րն է.
 Առիւծներ մըմըմուլէն, վարդապետներն է :

Կաքաւներ կըղկըղալէն, տեսէք էն ո՞րն է.
 Կաքաւներ կըղկըղալէն, էն երիցներն է :

Ճընճըղներ ճըլլըստալէն, տեսէք էն ո՞րն է.
 Ճընճըղներ ճըլլըստալէն, մեր տիրացուքն է :

Էն արեւ երկնուց արեւ, տեսէք էն ո՞րն է.
 Էն արեւ երկնուց արեւ, մեր թագաւորն է :

Էն լուսին ամպերի տակ, տեսէք էն ո՞րն է.
 Էն լուսին ամպերի տակ, մեր թագուհին է :

Էն միջի հաստազերանն, տեսէք էն ո՞րն է.
 Էն միջի հաստազերանն, թագուորի հէրն է :

Էն քուլա բամպակն ի ծակ, տեսէք էն ո՞րն է.
 Էն քուլա բամպակն ի ծակ, թագուորի մէրն է :

Ցախաւել ետեւ դըրան, տեսէք էն ո՞րն է.
 Ցախաւել ետեւ դըրան, էն մըլաղներն է :

Շունն եկաւ պարկն ի բերան, տեսէք էն ո՞րն է.
 Շունն եկաւ պարկն ի բերան, գեղի գըղիքն է :

Մուկն եկաւ ալըրթաթախ, տեսէք էն ո՞րն է.
 Մուկն եկաւ ալըրթաթախ, էն ջաղցրպանն է :

ԶԱՆԱԶԱՆ ՄԵՆԵՐԳՆԵՐ

1.

ԵՍ ԱՂՋԻԿ ԵՄ

Ես աղջիկ եմ հէր չունիմ,
 Վա՛յ լէ լէ լէ լէ, լէ լէ լէ լէ լէ,
 Մի սրտացաւ տէր չունիմ,
 Վա՛յ լո լո լո լո լո լո լո լո :
 Հօրից, մօրից զըրկըւած՝
 Վա՛յ լէ լէ լէ լէ, լէ լէ լէ լէ լէ,
 Աշխատող աղբէր չունիմ,
 Վա՛յ լո լո լո լո լո լո լո լո :

Ղարիբ հաւքը բուն չունի,
 Որբ աղջիկը տուն չունի:
 Ինձ նման սեւաբախոր
 Աշխարհքումըս ի՞նչ ունի :

Ծագեց արեւը սարէն,
 Կանչեց կաքաւը քարէն.
 Սիրածս էլ ա ինձ տըւէք,
 Լաւանայ սրբախ եարէն :

2.

ԱՄՊԵԼ Ա ԿԱՄԱՐ, ԿԱՄԱՐ

Ամպել ա կամար, կամար,
 Մէջքինըդ ոսկէ քամար,
 Եօթը տարի պայպանի (պահպանի),
 Եար ջան,
 Քո ջիւան ջանի համար :

Եար ջան քո բօյիդ մեռնեմ,
 Միտունիկ սօյիդ մեռնեմ, եար ջան,
 Աշունն եկաւ քէ կ'առնեմ :

3.

ՈՂԲ ՍՊԱՆՈՒԱԾԻ ՎՐԱՅ
(Էջմիածնի Երգ)

Վարդեանն ելաւ զաշը,
Յարութիւնը դրին նաշը.
Նաբար տարէք բարաշին,
Թափել են դուռը բաշը :

Ա՛յ սարե՛ր ...

Սարեր, սարեր, ա՛յ սարեր,
Նեղճ բարաշը լալիս է : (Կրկ.)
Վա՛յ լէ լէ լէ լէ, լէ լէ,
Վա՛յ լէ լէ լէ լէ, լէ լէ,
Վա՛յ լէ լէ լէ լէ, լէ լէ,
Վա՛յ լէ լէ լէ լէ, լէ լէ :

4.

ՏՈՒՆ ԱՐԻ — ԱՄՊԵԼ Ա, ՁԻՒՆ ՁԻ՛ ԳԱԼԻ

Ամպել ա, ձիւն չի գալի,
Մըթնել ա, տուն չի գալի ---
Հեռու ճանապարհի ա
Աչքերիս քուն չի գալի:
Կանչում եմ, կանչում եմ, եա՛ր, արի՛ եա՛ր,
Մուքն ընկաւ, տո՛ւն արի, անջիգեար եա՛ր:

Էս գիշեր կ'անցնի դըժուար,
Կ'երթայ բարակ ու երկար.
Իմըս որ ախ ու վախով,
Քոնըդ լ'ոնչպէս կ'անցնի, եա՛ր:
Կանչում եմ, կանչում եմ, եա՛ր, արի՛ եա՛ր,
Մուքն ընկաւ, տո՛ւն արի, անջիգեար եա՛ր:

Ձորերս ի վեր հանդեր ա,
Ձուրը տունըս քանդեր ա.
Շուտ արա, յետ դարձիր, ե՛կ, --
Սիրածըդ տանն անտէր ա:

5.

ԼՈՒՍՆԱԿԸ ՍԱՐԻ ՏԱԿԻՆ

Լուսնակը սարի տակին,
Եա՛ր, եա՛ր,
Եա՛ր, նա նա՛յ նա՛յ նա՛յ նա՛յ,
Եա՛ր, նա նա՛յ նա՛յ նա՛յ նա՛յ,
Մամուռը քարի տակին:
Եա՛ր,
Եա՛ր, լէ լէ՛ լէ լէ՛ լէ՛,
Եա՛ր, լէ լէ՛ լէ լէ՛ լէ՛,
Ես իմ հարին կարօտ եմ,
Եա՛ր, եա՛ր,
Եա՛ր, նա նա՛յ նա՛յ նա՛յ նա՛յ,
Եա՛ր, նա նա՛յ նա՛յ նա՛յ նա՛յ,
Քան վարդ ու մանուշակին :

Եա՛ր,

Եա՛ր, նա նա՛յ նա՛յ նա՛յ նա՛յ,
Եա՛ր, նա նա՛յ նա՛յ նա՛յ նա՛յ,

Աչքըս գըցել եմ սարին,
Ոտքըս տըռել լեռ քարին.
Երթայ ու էլ ետ չը դայ,
Քեզ սալգաթ գըրած տարին:

Կանգնեմ քարին ու սարին,
Գիր գըրեմ զարիւր եարին.
Արցունքով գըրեմ, կանչեմ, --
Աղու կըտրի 'սէնց տարին :

6.

ԳՈՒԹԱՆԸ ՀԱՅ ԵՄ ԲԵՐՈՒՄ

Գութանը հաց եմ բերում,
Բերանը բաց եմ բերում.
Տե՛ս, քեզ որքա՛ն եմ սիրում,
Ձուկը տապկած եմ բերում :

Էսօր գութանը մերն ա,
Մաճ բոնոզը իմ հէրն ա,
Եղնարած չէկլիկ տըղէն՝
Աշխարհ գիտէ՛ իմ տէրն ա:

Վեր կացած հաւախօսին՝
Գութանն ա վարում փոսին.
Բարկ արեւը երկընթում՝
Շողն ա դիպել ալօսին :

Հաւքե՛ր, թեւանի արէք,
Եարիս հովանի՛ արէք.
Թո՛ղ բարակ քամին փըշի,
Հետն էլ դուք նանի՛ արէք :

7.

ՄՈԿԱՑ ՄԻՐՁԷՆ

Օրն էր ուրբաթ
Լուս ի շաբաթ,
Գեաշտ էրիրենք Մալաքեաւէն.
Թղթիկ մ'եկաւ Ջըղիրու քաղքէն,
Առին բերին Մալաքեաւէն,
Տըւին ի ձեռ Մոկաց Միրզէն.
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզէն :

Առեց, կարգաց քաղցրիկ լեղուէն,
Իրաւ մազգէն,
Շըլեց աչքեր, կախեց չանէն,
Քաղուաւ կարմիր երեսէն.
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզէն :

Կանչեց, ասաց իւր մըշակին, —
Դո՛ւս քաշի բող — բեղաւին,
Վըրայ դըրէք թամբը սաղաֆին,
Սաֆար կ'երթամ չուր Զըղիւրէն :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :

Գընաց, հասաւ չուր Չամբարէն,
Նաթուններ թափան փանջարէն,
Թափան Մոկաց Միրգի թամաշէն,
Չըկէր իւր նըման բոլոր դունիէն :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :

Գընաց, հասաւ չուր Զըղիւրէն,
Եկան, ժողուան քաղաք զըմէն .
Մոկաց Միրգէն
Կ'արժէր քաղաք զըմէն :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :

Նէր չը տեսներ կոլոտ փաշէն .
Բաժն էր կոլոտ, բըրջամ երկէն .
Կանչեց Մոկաց Միրգէն,
Տարաւ յիւր օդէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Առեց փարէն,
Իջաւ շուկէն,
Ետու, առեց մէկ բաշըլէն,
Առեց, բերաւ, դանակ դեղեց մէկ երեսէն,
Կաժեց՝ կաժ մ'ինք կերաւ,
Մէկ ետու՝ Մոկաց Միրգէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Հեծաւ զձին Մոկաց Միրգէն,
Քամեց մաղղէն,
Շըջաւ բալակ աչքեր, կախաւ լամէն,
Թափաւ մըրրուսէն,
Թափաւ մաղեր կարմիր երեսէն,

Թափաւ բեղեր նաղիկ պըռկէն,
Թափաւ դեղին ջուր սիպտակ լեշէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Եկանք, հասանք չուր Նընկու դարէն,
Բարով հասանք չուր Նընկու դարէն,
Տեսանք ժուռ ժուռ նաշը ներքուց բերեն :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Եկանք, հասանք չուր Բըռնաշէն,
Բարով հասանք չուր Բըռնաշէն .
Կուժն ու կըթխէն կապած նաշէն,
Պուտ պուտ արուն թափէր գետին :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Նարար տարէք Մալաքեաւէն .
Թող խաղայ հանաղէն,
Թող խաղայ ջանաղէն :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Նարար տարէք Մալաքեաւէն,
Նարար տարէք բերդի խաթունին,
Թող գայ վար իւր թախթէն,
Հանէ թագէն,
Հագնէ զհին,
Ինչի՞ բերդի խաթուն է էն :
Հագա՛ր ափսոս Մոկաց Միրգէն :
Բէմուրադ կեմէր կոլոտ փաշէն :

Եկանք հասանք Մալաքեաւէն,
Եկանք մըտանք Միջաթաղ .
Մէկ հանաղէն, մէկ ջանաղէն,
Երկուս կը խաղան էն մէկ խաղ :
Նարար տարէք հերկան . մէրկան,
Թանգ նազլուխան
Թող տան էրկան :

Եկան ժողուան Մոկացիք,
Եկան մօտ Մոկաց Միրգէն .
Տարան դըրին մէջ պողերուն,
Դուռն էլ բացին հարաւ քամուն :
Կացէք բարով,
Հագար տարով :
Թանգ նազլուխան
Թող տան էրկան :

CHANTS DE MARIAGE

I.

LA TOILETTE DU NOUVEAU MARIÉ

Que faut-il à notre roi ? (1)
 Il lui faut une chemise de lin.
 Que faut-il à notre roi ?
 Il lui faut un veston de beau drap.
 Que faut-il à notre roi ?
 Il lui faut une culotte de beau drap.
 Que faut-il à notre roi ?
 Il lui faut une ceinture de châle de Kirman.
 Que faut-il à notre roi ?
 Il lui faut une paire de bonnes chaussettes.
 Que faut-il à notre roi ?
 Il lui faut une paire de bonnes chaussures.
 Que faut-il à notre roi ?
 Il lui faut un couvre-chef de Boukhara.

1) *En Arménie, on appelait « roi » le nouveau marié et « reine » la nouvelle mariée.*

II.

LES SOUHAITS

Allez amenez la mère du roi,
 Pour qu'elle vienne s'asseoir et accueillir les invités,
 Qu'elle s'agenouille devant le saint autel
 Et demande le bonheur pour notre roi.
Que Dieu accorde la félicité !

Allez amener la grand'mère du roi,
 Pour qu'elle vienne s'asseoir et accueillir les invités,
 Qu'elle s'agenouille devant le saint autel
 Et demande le bonheur pour notre roi.

Allez amener le grand père du roi,
 Pour qu'il vienne s'asseoir et accueillir les invités,
 Qu'il s'agenouille devant le saint autel
 Et demande le bonheur pour notre roi.

Allez amener le frère du roi,
 Pour qu'il vienne s'asseoir et accueillir les invités,
 Qu'il s'agenouille devant le saint autel
 Et demande le bonheur pour notre roi.

Allez amener la sœur du roi,
 Pour qu'elle vienne s'asseoir et accueillir les invités,
 Qu'elle s'agenouille devant le saint autel
 Et demande le bonheur pour notre roi.

Allez amener le parrain du roi,
 Pour qu'il prenne et apporte quarante bourses
 pleines,

Et qu'il achète cette couronne
 Et vienne l'offrir à notre roi.

Allez du désert amener la grue,
 Pour qu'elle vienne s'asseoir et contempler la fête;
 Qu'elle s'agenouille devant le saint autel
 Et demande à Dieu du bien pour notre roi.

Allez de l'étang amener le canard,
 Pour qu'il vienne s'asseoir et contempler la fête;
 Qu'il s'agenouille devant le saint autel.
 Et demande à Dieu du bien pour notre roi.

Allez des rochers amener la perdrix,
 Pour qu'elle vienne s'asseoir et accueillir les invités,
 Qu'elle s'agenouille devant le saint autel
 Et demande à Dieu du bien pour notre roi.

III.

BENEDICTION

Béni soit le Dieu bienfaisant !
 Bénie soit la volonté de notre créateur !
 Nous les avons unis, c'est fait, c'est fini !
 Nous avons posé la croix sur eux deux !

IV.

LOUANGE DU NOUVEAU MARIÉ

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Sa couronne est rouge,
 Verte est sa jeunesse.

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Sa chemise est rouge,
 Verte est sa jeunesse.

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Son veston est rouge,
 Verte est sa jeunesse.

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Sa culotte est rouge,
 Verte est sa jeunesse.

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Sa ceinture est rouge,
 Verte est sa jeunesse.

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Ses chaussettes sont bariolées,
 Verte est sa jeunesse.

Notre roi porte la croix,
 Il porte la bannière et la croix.
 Ses chaussures sont rouges,
 Verte est sa jeunesse.

V.

BADINAGE

Ces grands tas d'herbes, dites, qui est-ce ?
Ces grands tas d'herbes, ce sont les notables du
village.

Ces lions qui rugissent, dites, qui est-ce ?
Ces lions qui rugissent, ce sont les archimandrites.

Ces perdrix qui chantent, dites, qui est-ce ?
Ces perdrix qui chantent, ce sont les prêtres.

Ces moineaux qui pépient, dites, qui est-ce ?
Ces moineaux qui pépient, ce sont les diacres.

Ce soleil, ce soleil du ciel, dites, qui est-ce ?
Ce soleil, ce soleil du ciel, c'est notre roi.

Cette lune sous les nuages, dites, qui est-ce ?
Cette lune sous les nuages, c'est notre reine.

Cette grosse poutre qui est au milieu, dites, qui
est-ce ?
Cette grosse poutre qui est au milieu, c'est le père
du roi.

Ce balai de bruyère derrière la porte, dites, qui
est-ce ?
Ce balai de bruyère derrière la porte, ce sont les
valets.

Ce chien qui arrive, un sac à la bouche, dites, qui
est-ce ?
Ce chien qui arrive un sac à la bouche, c'est le
courrier du maire.

Ce rat tout couvert de farine, dites, qui est-ce ?
Ce rat tout couvert de farine, c'est le meunier.

VI.

RONDE

Mère du roi, viens donc voir,
Viens voir qui nous t'amenons,
Mère du roi, viens donc voir,
Nous t'amenons celle qui te puisera de l'eau.
Mère du roi, viens donc voir,
Nous t'amenons celle qui te balaiera le plancher.
Nous t'amenons celle qui te traira les vaches.
Etc. etc.

CHANTS DIVERS

I.

JE SUIS UNE JEUNE FILLE...

Je suis une jeune fille, je n'ai pas de père,
Vaï lé lé lé lé lé lé lé lé !
Je n'ai pas de protecteur qui m'aime de cœur;
Vaï lo lo lo lo lo lo lo lo !
Privée de père et de mère,
Vaï lé lé lé lé lé lé lé lé !
Je n'ai pas un frère qui travaille,
Vaï lo lo lo lo lo lo lo lo !

L'oiseau exilé n'a pas de nid,
La jeune orpheline n'a pas de foyer;
Une malheureuse comme moi,
Qu'a-t-elle au monde ?

Le soleil s'est levé du sommet de la montagne,
La perdrix a chanté du haut du rocher;
Donnez-moi celui que j'aime,
Pour que la blessure de mon cœur soit guérie.

II.

LES NUAGES COUVRENT LE CIEL...

Les nuages forment au ciel de sombres voûtes.
La ceinture que je t'ai donnée, bien-aimée !
est tout en or;

Je l'ai gardée pendant sept ans, bien-aimée !
Pour ta jeune personne.

Bien-aimée, que je meure pour ta belle taille !
Que je meure pour ta charmante race !
Je voudrais t'épouser dès l'arrivée de l'automne.

III.

LAMENTATION
SUR UN HOMME ASSASSINÉ

Vartévan s'en est allé vers la montagne;
On a mis Haroutioun dans le cercueil;
Portez la nouvelle à son vieux père !
Beaucoup de gens se sont rassemblés à sa porte.
O montagnes !

Montagnes, montagnes, ô montagnes !
Le pauvre vieux père pleure !

IV.

LE CIEL EST COUVERT DE NUAGES

Le ciel est couvert de nuages, mais il ne neige pas;
La nuit est tombée, mais il n'est pas encore rentré.
Tu es sur les routes lointaines,
Et le sommeil fuit mes yeux.
Je crie ! je crie ! bien-aimé ! rentre ! bien-aimé !
La nuit est tombée ! hâte-toi de rentrer,
cruel bien-aimé !

Cette nuit est dure à passer,
Elle est longue et douloureuse.
Je la passe en soupirant;
Comment la passes-tu, bien-aimé ?

Dans ces vallées sont des champs plantés,
L'eau a démoli ma maison;
Hâte-toi de revenir,
Ta bien-aimée est seule, sans défense.

V.

LA LUNE DERRIÈRE LA MONTAGNE

La lune derrière la montagne,
Bien-aimé ! bien-aimé !
Bien-aimé ! naï ! naï ! etc.

La mousse sous la pierre.
 Mon bien-aimé m'est plus nécessaire
 Que la rose et la violette.
Bien-aimé ! etc.

Mes yeux restent fixés sur la montagne ;
Mes pieds ne quittent point les rochers ;
Qu'elle s'en aille sans retour,
Cette année où tu es parti loin pour le service
militaire !

Debout sur les rochers et les monts,
Je vais écrire une lettre à mon aimé qui est au loin.
Je vais écrire avec mes larmes, pour le supplier
de revenir.
Qu'une année pareille se change en pierre !

VI.

JE PORTE LE REPAS...

Je porte le repas au labour,
Je le porte dans la casserole découverte;
Vois combien je t'aime,
Je t'apporte du poisson frit.

Aujourd'hui nous manions la charrue,
C'est mon père qui tient le mancheron.
Le jeune bouvier aux cheveux blonds,
Le monde entier le sait, est le maître de mon cœur.

Levé dès le chant matinal du coq,
Il pousse la charrue dans les mottes;
Le soleil brille dans le ciel,
Ses rayons tombent dans les sillons.

Oiseaux, étendez vos ailes,
Faites de l'ombrage à mon bien-aimé;
Que la douce brise souffle,
Avec elle chantez-lui vos berceuses.

VII.

CANTILÈNE DU SEIGNEUR DE MOGK

C'était le soir de vendredi à samedi,
Nous étions en fête à Malakiava;
Une lettre arriva de Djézir,
On l'apporta à Malakiava,
On l'a remise au Seigneur de Mogk.
Pleurez mille fois le Seigneur de Mogk.

Il la prit et la lut avec sa bouche gentille,
Il en fut troublé;
Il fronça les sourcils, prit une mine allongée,
Le rouge s'évanouit de son visage.
Pleurez mille fois le Seigneur de Mogk.

Il appela son domestique et lui dit :
— Faites sortir mon alezan gris,
Mettez sur lui la selle nacrée,
Je dois aller à Djézir en ambassade.
Pleurez mille fois le Seigneur de Mogk.

Il partit et arriva à Tchambara;
Les femmes se mirent aux fenêtres,
Elles voulaient voir le Seigneur de Mogk;
Il n'avait pas son pareil dans le monde entier.
Pleurez mille fois le Seigneur de Mogk.

Il arriva à Djézir,
Toute la ville se rassembla;
Le Seigneur de Mogk
Valait toute la ville.
Pleurez mille fois le Seigneur de Mogk.

Qu'il soit maudit, le Pacha trapu,
Il avait la taille courte et les cheveux longs;
Il appela le Seigneur de Mogk
Et l'emmena chez lui;
Qu'il meure avant l'heure, le Pacha trapu !

Il prit de l'argent,
Descendit au marché,
Acheta un melon,
Rentra et frotta de poison un côté du couteau,
Ccupa en deux le melon, et mangea la moitié
Et donna l'autre au Seigneur de Mogk
qui la mangea.
Qu'il meure avant l'heure, le Pacha trapu !

Le Seigneur de Mogk remonta son cheval;
Son visage pâlit;
Ses grands yeux devinrent hagards,
sa mâchoire pendit.

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

1. Հայ Գնար, 1906, Փարիզ. 12 երգ:

2. Հայ Գեղջուկ երգեր, Ա. տետր, Լայփցիկ. 10 երգ:

3. Հայ Գեղջուկ երգեր, Բ. տետր, Լայփցիկ. 10 երգ:

Այս երեք պրակները Կոմիտաս Վարդապետ ինքն իսկ հրատարակած է իր առողջ շրջանին:

Հայ Գեղջուկ երգերու երկու պրակներուն երկրորդ տպագրութիւնը եւ Վարդապետին ձեռագիրներուն վրայէն անոր կարգ մը անտիպ դործերուն հրատարակութիւնը կատարած է Կոմիտասեան Յանձնախումբը (15 ռիւ ժան Կուժօն, Փարիզ), խօսքերու Փրանսերէն Թարգմանութեամբ Ա. Զօպանեանի: Կոմիտասեան Յանձնախումբի ձեռքով հրատարակուած դործերն են հետեւեալները.

Երգեցողութիւնք Սրբոյ Պատարագի Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ, Փարիզ, 1933:

Հայ ժողովրդական երաժշտութեան նոր շարք. Տետր Ա. - Տետր Է:

Ներկայ տետրի կողքին վրայ՝ վերնագրին մէջին չորս տողերու տառերը դժգոհուած են ըստ ՀԱ (622) Թուականին Կամսարականներու Անիի մէջ կառուցուած պաղիլիք եկեղեցւոյ հարաւային պատի արձանագրութեան դրերուն: (Տես Գար. արք. Յովսէփեան, Գրչութեան Արուեստը Հին Հայոց մէջ, Մասն Գ., Վաղարշապատ, 1912, տախտակ Ա., էջ 6-7, Թ 4):

ŒUVRES DU RÉV. PÈRE KOMITAS

1. *La lyre arménienne*, 1906, Paris, 12 chants populaires harmonisés.

2. *Chants rustiques arméniens* cahier I., Leipzig, 10 chants.

3. *Chants rustiques arméniens*, cahier II., Leipzig, 10 chants.

Ces trois cahiers ont été publiés par le Rév. Père Komitas lui-même avant sa maladie. Le « Comité des Amis du R. P. Komitas » a publié une deuxième édition des deux cahiers de chants rustiques arméniens et les œuvres inédites suivantes du maître :

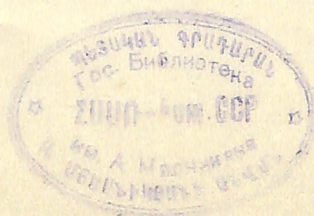
La messe arménienne, harmonisée, Paris, 1933.

Chants de danse, pour piano.

Recueils de chants populaires arméniens, transcrits et harmonisés, cahiers I - VI.

PRONONCIATION

SH	prononcer comme	CH	français
KH	—	—	CH allemand
GH	—	—	R grasseyé
TCH	—	—	CH anglais
I	—	—	i
S	—	—	SS
E (sans accent)	—	—	E muet (le, de)

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0667905

533

unique

784

4-68